

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องบทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในภาคกลางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในด้าน การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหาร การเงิน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบจากความคิดเห็นของ นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ และเพื่อศึกษาอุปสรรคและ ปัญหาต่าง ๆ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของนายอำเภอในภาคกลาง ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้ทราบบทบาท หน้าที่ของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลและอุปสรรคปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารการศึกษาประชาบาลต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ลักษณะข้อมูลที่ได้มาแยกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ข้อมูลที่รวบรวม ค้นคว้าจากหนังสือ บทความ ระเบียบ คำสั่ง และข้อมูลที่ทำการศึกษาวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่เก็บ รวบรวมได้จากประชากร ซึ่งตอบแบบสอบถาม

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มนายอำเภอในภาคกลาง
๒. กลุ่มศึกษาธิการอำเภอในภาคกลาง
๓. กลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอในภาคกลาง

ประชากรทั้ง ๓ กลุ่มนี้ เป็นผู้มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษาประชาบาลในระดับ อำเภอ ซึ่งในแต่ละอำเภอจะมีประชากรเพียงกลุ่มละ ๑ คนเท่านั้น และในภาคกลางมีอำเภอ ทั้งสิ้น ๑๕๔ อำเภอ จึงมีประชากรรวมทั้งสิ้น ๔๗๗ คน ผู้วิจัยจึงได้ใช้ประชากรทั้งหมด โดย

ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๓ กลุ่ม จำแนกเป็นรายละเอียดในแต่ละจังหวัด ตามบัญชีรายชื่อจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลาง ดังนี้

บัญชีรายชื่อจังหวัดและจำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

จังหวัด	นายอำเภอ	ศึกษาธิการอำเภอ	หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ
กาญจนบุรี	๑๐	๑๐	๑๐
จันทบุรี	๖	๖	๖
ฉะเชิงเทรา	๕	๕	๕
ชลบุรี	๕	๕	๕
ชัยนาท	๖	๖	๖
ตราด	๔	๔	๔
นครนายก	๔	๔	๔
นครปฐม	๖	๖	๖
นนทบุรี	๖	๖	๖
ปทุมธานี	๕	๕	๕
ประจวบคีรีขันธ์	๖	๖	๖
ปราจีนบุรี	๑๐	๑๐	๑๐
พระนครศรีอยุธยา	๑๖	๑๖	๑๖
เพชรบุรี	๖	๖	๖
ระยอง	๓	๓	๓
ราชบุรี	๓	๓	๓
ลพบุรี	๔	๔	๔
สมุทรปราการ	๔	๔	๔
สมุทรสงคราม	๓	๓	๓
สมุทรสาคร	๓	๓	๓
สระบุรี	๑๐	๑๐	๑๐
สิงห์บุรี	๖	๖	๖
สุพรรณบุรี	๓	๓	๓
อ่างทอง	๗	๗	๗
รวม	๑๕๙	๑๕๙	๑๕๙

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เหตุผลที่เลือกแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพราะว่า

๑. ประชากรที่จะศึกษาอยู่กระจัดกระจายทั่วภาคกลาง และมีจำนวนมากพอสมควร การใช้แบบสอบถามจึงช่วยในการประหยัดเวลาได้มากที่สุด
๒. ประชากรที่จะศึกษา เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารการศึกษา มีการศึกษาดี การใช้แบบสอบถามจึงสะดวกและรวดเร็วกว่าวิธีอื่น
๓. ข้อมูลที่ศึกษา เป็นเรื่องของความคิดเห็น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้ปฏิบัติจริงหรือได้พบเห็นอยู่แล้วจากการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น จึงสามารถที่จะใช้แบบสอบถามในการรวบรวมความคิดเห็นได้

การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มี ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของนายอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาทั้ง ๖ ด้าน แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า โดยเน้นถึงความสำคัญของบทบาทที่นายอำเภอควรจะได้ปฏิบัติ ดังนี้

ด้านการวางแผนงาน	๑๒	ข้อ
ด้านการวินิจฉัยสั่งการ	๔	ข้อ
ด้านการบริหารงานบุคคล	๑๐	ข้อ
ด้านการบริหารวิชาการ	๘	ข้อ
ด้านการบริหารการเงิน	๔	ข้อ
ด้านการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงาน	๖	ข้อ
รวม	๔๔	ข้อ

และปัญหา-อุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาทั้ง ๖ ด้าน ด้านละ ๑ ข้อ เป็นแบบ
ปลายเปิด (Open End) เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้จัดพิมพ์แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
คือ

๑. ดร. ภิญโญ สาธร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

๒. นายบรรจง ชูสกุลชาติ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ชั้น ๑

๓. ดร. รุ่ง แก้วแดง หัวหน้าโครงการวิจัยแบบทดลองเรื่อง การจัดการองค์การและ

ระบบบริหารโรงเรียนประชาบาล ๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๔. นายอนันต์ แจ็งกลีบ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองการศึกษาประชาบาล

๕. ดร. สมนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ หัวหน้าแผนกวิชาการ กองการศึกษาประชาบาล

๖. นายวีรชาติ ศุภระมุล หัวหน้าฝ่ายตำแหน่งและบรรจุแต่งตั้ง สำนักงานปลัด

กระทรวงศึกษาธิการ

๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ หัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘. ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์ อาจารย์แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วได้นำแบบสอบถามมาพิจารณาแก้ไขตามคำแนะนำของ

ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นได้นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์

บุญจิตราดุลย์ และ อาจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ได้

มีการตัดแบบสอบถามบางข้อ และรวมข้อความบางข้อเข้าด้วยกัน และได้แก้ไขชัดเจน

ภาษาให้ถูกต้องชัดเจน เข้าใจง่ายขึ้น ในที่สุดคงเหลือคำถามในแบบสอบถาม จำนวน ๔๔ ข้อ

และเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการ

ศึกษาประชาบาล ทั้ง ๖ ด้าน อย่างละ ๑ คำถาม โดยมีจำนวนข้อและจำนวนร้อยละของคำ-

ถาม ดังนี้ คือ

บทบาทด้านการวางแผน	ข้อ ๑ - ๔ รวม ๔ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๓
บทบาทด้านการวิจัยสั่งการ	ข้อ ๕ - ๑๔ รวม ๙ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๙
บทบาทด้านการบริหารงานบุคคล	ข้อ ๑๖ - ๒๗ รวม ๑๒ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๗

บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ ข้อ ๒๔ - ๓๔ รวม ๘ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๓

บทบาทด้านการบริหารการเงิน ข้อ ๓๔ - ๔๓ รวม ๘ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๓

บทบาทด้านการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ข้อ ๔๔ - ๔๔ รวม ๖ ข้อ

คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๔

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อหัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุ-
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการ
กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือ
มือในการตอบแบบสอบถาม โดยส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดในภาคกลางทุกจังหวัด และผู้วิจัย
ได้ส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งแนบหนังสือขอความร่วมมือไปยังนายอำเภอ หัวหน้าหมวดการศึกษา
อำเภอ และศึกษาธิการอำเภอทางไปรษณีย์ส่วนหนึ่ง และผู้วิจัยได้ติดต่อผู้อำนวยการ กองการ
ทะเบียน รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง ขอนำแบบสอบ
ถามอีกส่วนหนึ่งส่งให้นายอำเภอในภาคกลางที่มาประชุม เรื่องการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่
๑๕ - ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ ณ โรงแรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร เพื่อตอบแบบสอบถาม
และได้รับแบบสอบถามคืนมาบางส่วน หลังจากได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แล้วประมาณ ๑
เดือน และที่รับคืนจากที่ประชุมดังกล่าว ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ ๗๑.๗๐ ผู้
วิจัยจึงได้ส่งหนังสือพร้อมด้วยแบบสอบถามไปทางถามจากอำเภอต่าง ๆ และได้รับแบบสอบถาม
กลับคืนมาอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละของจำนวนที่ส่งไป ตามรายละเอียด ดังนี้

นายอำเภอ จำนวน ๑๕๕ ฉบับ ได้รับคืน ๑๑๕ ฉบับ

คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๘๒

ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน ๑๕๕ ฉบับ ได้รับคืน ๑๔๐ ฉบับ

คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๕

หัวหน้าหมวดการศึกษา จำนวน ๑๕๕ ฉบับ ได้รับคืน ๑๔๐ ฉบับ

คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๕

การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของประชากรทั้ง ๓ กลุ่ม แยกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิก อายุ อายุราชการ และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบันมาแล้ว โดยใช้ค่าร้อยละ

๒. เสนอข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ซึ่งได้แก่ การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเสนอการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชากรทั้ง ๓ กลุ่ม จากตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓. เสนอปัญหาและอุปสรรคที่รวบรวมได้จากคำถามปลายเปิด (Open End)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. หาค่าร้อยละ (Percentage) ของความถี่จากคำถามข้อมูลส่วนตัวแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยตีเป็นตารางคำตอบของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

๒. หาค่าเฉลี่ยน้ำหนักของความคิดเห็นของประชากรทั้ง ๓ กลุ่ม โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$$\text{เมื่อ } \bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fX = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนประชากรทั้งหมด}$$

๓. ความคิดเห็นเรื่องบทบาทของนายอำเภอในแต่ละข้อ หากค่ากระจายของน้ำหนักคำตอบใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

เมื่อ S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx^2$ = ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย